

2

UDC 616.89

SPSIDE 43 (2) 57-108 (2015)

ISSN 0303-7908

SOCIJALNA PSIHIJARIJA SOCIAL PSYCHIATRY

ZAGREB

VOL. 43 – 2015

BROJ/NUMBER 2

SADRŽAJ - CONTENTS

IZVORNI ZNANSTVENI RAD/ORIGINAL SCIENTIFIC PAPER

K. Šesto, M. Buljevac, Z. Leutar

Iskustva stručnjaka o nasilju nad osobama s invaliditetom

(Professional experience of violence against people with disabilities)..... 59

PREGLED/REVIEW

M. Šerić, M. Braš, V. Đorđević

**Posttraumatski stresni poremećaj i kronična bol – neurobiološka podloga
biopsihosocijalnog odnosa**

(Posttraumatic stress disorder and chronic pain – neurobiological basis of
biopsychosocial interrelation) 67

STRUČNI RADOVI/PROFESSIONAL PAPERS

V. Čatipović, D. Degmečić, D. Drobac, M. Čatipović, D. Šklebar

**Razlike između samoubojstava žena i muškaraca na području Bjelovarsko-bilogorske
županije**

(Some differences between men and women who commit suicide in the
Bjelovar-Bilogora County) 73

D. Tasovac, M. Vlastelica, V. Matijević

Depresija u kardioloških bolesnika: presječna studija

(Depression in patients with cardiac disease: a controlled cross-sectional study)..... 87

PRIKAZ BOLESNIKA/CASE REPORT

D. Turudić, D. Spitzmüller

Marija Novaković – interakcija između bolesti i slikarske kreativnosti

(Marija Novaković – interaction between disease and art creativity)..... 95

PRIKAZ KNJIGE/BOOK REVIEW

V. Jukić

P. Filaković i sur. Psihijatrija

(P. Filaković *et al.* Psychiatry)..... 99

I. Urlić

A. Mindoljević Drakulić: Suicid. Fenomenologija i psihodinamika

(A. Mindoljević Drakulić: Suicid. Phenomenology and Psychodynamics)..... 101

VIĐENJA JEDNOG PSIHIJATRA/VIEWS OF ONE PSYCHIATRIST

O. Koić

Pismo zahvale

(Letter of acknowledgement) 103

UPUTE AUTORIMA/INSTRUCTIONS TO AUTHORS 107

Soc. psihijat

Vol. 43

Br./No. 2

Str./pp 57-108

Zagreb, lipanj/June 2015.

Soc. psihijat., 43 (2015) 59 – 66

Izvorni znanstveni rad

ISKUSTVA STRUČNJAKA O NASILJU NAD OSOBAMA S INVALIDITETOM

KRISTINA ŠESTO, MARKO BULJEVAC¹ i ZDRAVKA LEUTAR¹

*Grad Zagreb, Gradski ured za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom
i ¹ Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet, Studijski centar socijalnog rada, Zagreb, Hrvatska*

Cilj ovoga rada je dobiti uvid u iskustva stručnjaka o nasilju nad osobama s invaliditetom. Kvalitativno istraživanje provedeno je metodom polustrukturiranog intervjua s dvanaest stručnjaka zaposlenih u udrugama osoba s invaliditetom na području pet gradova u Hrvatskoj. Rezultati istraživanja pokazuju da sudionici radom s osobama s invaliditetom percipiraju različite oblike nasilja, poput fizičkog, psihičkog, seksualnog, financijskog, te da su osobe s invaliditetom nerijetko diskriminirane. Prema rezultatima ovog istraživanja nasilje nad osobama s invaliditetom najčešće se događa u obiteljima i od samih stručnjaka, ponajprije zbog njihove neprofesionalnosti. Nadalje, rezultati pokazuju da stručnjaci reagiraju na nasilje obraćanjem nadležnim institucijama, koriste vlastita znanja i vještine te se za pomoć obraćaju čak i medijima. Također, istraživanje je pokazalo kako sami stručnjaci ukazuju na nužnost edukacije o problematici nasilja nad osobama s invaliditetom, uključujući sve sudionike: osobe s invaliditetom, pojedince, stručnjake, vlasti i cjelokupne društvene zajednice. Temeljem provedenog istraživanja može se zaključiti da je prevenciji i suzbijanju nasilja potrebno pristupiti iz specifičnije pozicije invaliditeta kao potencijalnog uzroka nasilja nad osobom.

Ključne riječi: osobe s invaliditetom, nasilje, stručnjaci, prevencija nasilja

Adresa za dopisivanje:

Dr. sc. Marko Buljevac
Studijski centar socijalnog rada
Pravni fakultet
Sveučilište u Zagrebu
Nazorova 51
10 000 Zagreb, Hrvatska
E-pošta: mbuljevac@pravo.hr
Tel: 01/ 48 95 885

SUMMARY

PROFESSIONALS' EXPERIENCE OF VIOLENCE AGAINST PEOPLE WITH DISABILITIES

The aim of this paper is to gain insight into professionals' experience of violence against people with disabilities. A semi-structured interview was used as the method in this qualitative study. The participants were twelve professionals employed in non-governmental organizations for people with disabilities from five cities in Croatia. The results show that professionals perceive different forms of violence, such as physical, emotional, sexual and financial, and that people with disabilities often face discrimination. The participants most often identify family members and paid professionals as perpetrators of violence. Furthermore, the results show that experts ask for help through the formal support system (e.g. police, social welfare) when they have information that a person with disability is a victim of violence. They also use their own knowledge and skills and hold press conferences to get help. This research has shown that experts emphasized the need for education about violence against people with disabilities for all involved, including people with disabilities, individuals, professionals, etc. It can be concluded that prevention must be based on knowledge about disability as a potential cause of violence.

Key words: people with disabilities, violence, professionals, violence prevention

Soc. psihijat., 43 (2015) 67 – 72

Pregled

POSTTRAUMATSKI STRESNI POREMEĆAJ I KRONIČNA BOL – NEUROBIOLOŠKA PODLOGA BIOPSIHOSOCIJALNOG MEĐUODNOSA

MONIKA ŠERIĆ, MARIJANA BRAŠ i VELJKO ĐORĐEVIĆ

*Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet, Klinika za psihološku medicinu, KBC Zagreb;
Centar za palijativnu medicinu, medicinsku etiku i komunikacijske vještine (CEPAMET), Zagreb, Hrvatska*

Danas se posttraumatski stresni poremećaj (PTSP) i kronična bol smatraju stanjima koja se „međusobno podržavaju“, sa značajnim negativnim utjecajem na ishod liječenja i kvalitetu života bolesnika. Pacijenti s kroničnom boli imaju veće stope PTSP-a, a pacijentima s PTSP-om često se dijagnosticiraju brojna stanja kronične boli. Unatoč visokom komorbiditetu boli i PTSP-a, neurobihevioralni mehanizmi u podlozi ovog fenomena još su uvijek nedovoljno razjašnjeni. Tijekom posljednjih nekoliko desetljeća literatura vezana uz kroničnu bol i PTSP postaje sve sofisticiranija rezultirajući dobro podržanim teorijama i tretmanima za bolesnike. Uvođenje funkcionalne neurodijagnostike pokazana je promjenjena aktivnost pojedinih struktura središnjeg živčanog sustava u osoba s PTSP-om i kroničnom boli, napose amigdale i anteriornog inzularnog korteksa. Stoga je moguće da upravo te strukture imaju veliku ulogu i u nastanku ovog komorbiditeta.

Ključne riječi: posttraumatski stresni poremećaj, PTSP, kronična bol, međuodnos, neurobiološka podloga

Adresa za dopisivanje:

Dr. sc. Marijana Braš, dr. med.

Klinika za psihološku medicinu, KBC Zagreb

Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Šalata 2

SUMMARY

POSTTRAUMATIC STRESS DISORDER AND CHRONIC PAIN – NEUROBIOLOGIC BASIS OF BIOPSYCHOSOCIAL INTERRELATION

M. ŠERIC, M. BRAŠ and V. ĐORĐEVIĆ

*University of Zagreb, Medical Faculty, Zagreb University Hospital Center, Center for Palliative Medicine,
Medical Ethics and Communication Skill, Zagreb, Croatia*

Today, posttraumatic stress disorder (PTSD) and chronic pain are considered to be „mutually supportive“ conditions, with a significant negative impact on patient outcomes and quality of life. Patients with chronic pain have higher rates of PTSD. Likewise, patients with PTSD are often diagnosed with numerous chronic pain conditions. Despite the high pain-PTSD comorbidity, the neurobehavioral mechanisms underlying this phenomenon are not completely understood. Over the past few decades literature related to chronic pain and PTSD has become increasingly sophisticated, resulting in well-supported theories and treatments for the patients. The introduction of functional brain imaging has shown modified activity of certain structures of the central nervous system in people with PTSD and chronic pain, particularly the amygdale and the anterior insular cortex. Therefore, it is possible that these structures play a major role in the emergence of this comorbidity.

Key words: posttraumatic stress disorder, chronic pain, interrelationship, neurobiological basis

RAZLIKE IZMEĐU SAMOUBOJSTAVA ŽENA I MUŠKARACA NA PODRUČJU BJELOVARSKO – BILOGORSKE ŽUPANIJE

VINKO ČATIPOVIĆ, DUNJA DEGMEČIĆ¹, DUNJA DROBAC, MARIJA ČATIPOVIĆ² i
DUŠKA ŠKLEBAR³

*Opća bolnica Bjelovar, Odjel psihijatrije, Bjelovar, ¹Sveučilište J.J. Strossmayer, Medicinski fakultet,
Klinički bolnički centar Osijek, Klinika za psihijatriju, Osijek;*

*²Specijalistička pedijatrijska ordinacija Marija Čatipović; ³Opća bolnica Bjelovar, Odjel neurologije i Visola tehnička škola
Bjelovar, Studij sestrinstva, Bjelovar, Hrvatska*

Velike su razlike u stopama samoubojstva između pojedinih regija u svijetu. U zemljama zapadnog svijeta muškarci izvrše samoubojstvo 3 do 4 puta češće no žene, na području istočnog Sredozemlja stope samoubojstva su podjednake između žena i muškaraca, a u Kini žene češće počine samoubojstvo od muškaraca. Cilj studije je bio utvrditi stope samoubojstava na području Bjelovarsko-bilogorske županije, istražiti epidemiološke karakteristike samoubojstava žena te ih usporediti s karakteristikama samoubojstava muškaraca istog razdoblja i istog područja. Obradeni su podatci o 166 samoubojstava učinjenih na području Bjelovarsko-bilogorske županije u razdoblju od 2009. do 2013. godine. Podatci su dobiveni iz baze podataka Policijske uprave Bjelovarsko-bilogorske županije, a analizirani su ukupni broj samoubojstava, spol, dob i zanimanje osoba koje su počinile samoubojstvo, te način, vrijeme, mjesto i vjerojatni motiv samoubojstva. Ispitivani uzorak žena i muškaraca koji su počinili

samoubojstvo statistički se značajno razlikuje prema edukaciji, dobno standardiziranoj stopi samoubojstva za sve dobne skupine, a posebno dobnu skupinu do 30 godina, zanimanju i izboru sredstva izvršenja samoubojstva. Ovisno o analiziranim godinama stopa samoubojstava žena je dva do osam puta manja od stope samoubojstava muškaraca. Gradovi županije se značajno razlikuju prema odnosu broja samoubojstava muškaraca i žena u promatranom razdoblju. Nema statistički značajne razlike između uspoređivanih skupina po satu, danu, godišnjem dobu i mjestu samoubojstva. Rezultati studije ukazuju na potrebu daljnjeg rada usmjerenog utvrđivanju i analizi protektivnih čimbenika samoubojstva žena u odnosu na samoubojstva muškaraca.

Ključne riječi: samoubojstvo, spol

Adresa za dopisivanje:

Vinko Čatipović, dr. med.

Opća bolnica Bjelovar, Odjel psihijatrije

Mihanovićeve 8

43 000 Bjelovar, Hrvatska

E-pošta: vinko.catipovic@gmail.com

SUMMARY

SOME DIFFERENCES BETWEEN MEN AND WOMEN WHO COMMIT SUICIDE IN THE BJELOVAR-BILOGORA COUNTY

V. ČATIPOVIĆ, D. DEGMEČIĆ¹, D. DROBAC, M. ČATIPOVIĆ² and D. ŠKLEBAR³

Bjelovar General Hospital, Department of Psychiatry, Bjelovar, ¹J. J. Strossmayer University, Faculty of Medicine, Osijek Clinical Hospital Center, Department of Psychiatry, Osijek, Croatia ²Marija Čatipović Outpatient Pediatric Clinic, and ³Bjelovar General Hospital, Department of Neurology and High Technical School, Study for Nurses, Bjelovar, Croatia

In the Western societies men commit suicide 3 to 4 times more often compared with women, while in the Eastern Mediterranean countries suicide rates are equal among women and men and in China women commit suicide more often than men. The aim of our study was to determine the suicide rate in the Bjelovar-Bilogora County and to determine the epidemiological characteristics of suicide in women and compare it with male suicide in the same time period and in same area. Authors analyzed data on 166 committed suicides in the Bjelovar-Bilogora County in the period from 2009 to 2013. Data were acquired from the Bjelovar-Bilogora County Police Administration. Data were analyzed for the total number, age, gender and profession of the persons who committed suicide, and also about the way, time, place and possible motives of the committed suicide. Depending on the age, the suicide rate in women was two to eight times lower than the suicide rate in men. Different cities within Bjelovar-Bilogora County significantly differed in relation to suicide numbers of women and men in the observed period. The study sample of women and men who committed suicide showed a significant statistical difference in education, number of committed suicides under the age of 30 years, in profession and in the chosen way of committing suicide, while there is no statistical difference in the hour, day, season and place of the committed suicide. Data about possible suicide motives were incomplete and unsafe considering the way they were collected, which decreased the validity of the differences found in the suicide motives between these two groups. The results of our study indicate the need for future studies aimed at determining and analyzing protective factors of suicide in women compared with male suicide.

Key words: suicide, gender

DEPRESIJA U KARDIOLOŠKIH BOLESNIKA: PRESJEČNA STUDIJA

DUŠICA TASOVAC, MIRELA VLASTELICA^{1,2} i VELJKO MATIJEVIĆ¹

*Dom zdravlja Splitsko-dalmatinske županije, ¹Privatna psihijatrijska ordinacija i
²Sveučilište u Splitu Medicinski fakultet, Split, Hrvatska*

U radu se istražuje povezanost depresije i kardiološke bolesti putem opažajno-presječne studije s kontrolom. Studija je sačinjavala dvije skupine bolesnika KBC-a Split: ispitivanu skupinu, čiji ispitanici imaju pozitivnu kardiološku anamnezu i kontrolnu skupinu koju su činili gastroenterološki bolesnici koji nisu bili izloženi rizičnom čimbeniku da obole od depresije, to jest nemaju pozitivnu anamnezu kardiološke bolesti. Korišteni su primarni izvori podataka koji su dobiveni primjenom Hamiltonove ljestvice depresije (HAM-D-17). Studijom su obuhvaćena ukupno 222 ispitanika, od čega ih je 111 prikupljeno u na Kardiološkom odjelu a ostalih 111 na Gastroenterološkom odjelu KBC-a Split. Uporabom Mann–Whitneyeva U testa očekivana je statistički značajna razlika u rasponu zbroja bodova u kardioloških bolesnika u odnosu na gastroenterološke bolesnike. Usporedbom zbroja bodova po HAMD-17 dobivena je statistički značajna razlika učestalosti depresije između kardioloških i gastrointestinalnih bolesnika ($z=3,35$; $P=0,001$). Medijan (raspon) bio je 10 (4-30) za kardiološke, a 8 (2-26) za gastroenterološke bolesnike. Dobiven je i statistički značajan porast zbroja bodova prema Hamiltonovoj ljestvici za depresiju s porastom dobnih skupina ($\chi^2=27,8$; $P<0,001$). U ovoj je studiji još jednom dokazana značajna povezanost depresije i kardiološke bolesti, stoga je bitan zaključak da je probirni postupak na depresiju u kardioloških bolesnika izrazito važan i preporučljiv.

Ključne riječi: depresija, kardiološka bolest, Hamiltonova ljestvica depresije (HAMD-17)

Adresa za dopisivanje:

Prof. dr. sc. Mirela Vlastelica, dr. med.

Vukasovićeve 10

21 000 Split, Hrvatska

E-pošta: mirela.vlastelica@ yahoo.com

SUMMARY

DEPRESSION IN PATIENTS WITH CARDIAC DISEASE: A CONTROLLED CROSS-SECTIONAL STUDY

D. TASOVAC, M. VLASTELICA^{1,2} and V. MATIJEVIĆ¹

Health Centre of Split-Dalmatian County, Split, Croatia, ¹Private Psychiatric Office and

²School of Medicine, University of Split, Split, Croatia

The aim of this study was to investigate the association between depression and cardiac disease by comparing depression incidence in patients who had cardiac disease and patients from the same hospital that had some other (gastrointestinal) disease. The study was organized as an observational cross-sectional study which consisted of two groups: a study group, in which participants had a cardiologic disease, and a control group represented by gastrointestinal patients who were not at risk of developing depression, i.e. they did not have a positive cardiologic history. Primary resources of information that were used were obtained by applying the Hamilton Scale of Depression (HAMD-17). The study included a total of 222 participants, 111 of whom were gathered from the Cardiology Ward and 111 from the Gastrointestinal Ward of the Clinical Hospital Centre Split, Croatia. Using the Mann-Whitney U Test, a significant scale difference was expected between the cardiac patients and the gastrointestinal patients. While comparing the points that were obtained on the HAMD, a significant larger result was found in patients with cardiac disease ($z=3.35$; $P=0.001$). The median was 10 (4-30) for the cardiac patients, while for the gastrointestinal patients the median was 8 (2-26). There was also a significant increase in HAMD-17 points in higher age groups ($\chi^2=27.8$; $P<0.001$). This

study once more proved that a significant association between depression and cardiac disease persists, which means that screening for depression in cardiac patients is extremely important and recommended.

Key words: depression, cardiac disease, Hamilton Scale of Depression (HAMD-17)

Soc. psihijat., 46 (2015) 95 – 98

Prikaz bolesnika

MARIJA NOVAKOVIĆ – INTERAKCIJA IZMEĐU BOLESTI I SLIKARSKE KREATIVNOSTI

DANIJEL TURUDIĆ i SNJEŽANA SPITZMÜLLER¹

*Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet i ¹Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet,
Klinika za psihijatriju Vrapče, Zagreb, Hrvatska*

Psihička bolest u pravilu brzo narušava stvaralački talent. Stoga nije često da dugotrajna psihopatološka zbivanja neke osobe ne narušavaju bitnije njezinu umjetničku kreativnost. U slučaju slikarice Marije Novaković umjetničko stvaralaštvo služilo je upravo održavanju ovako dugotrajne stabilnosti i kontroli psihičkog stanja. Liječničko umijeće prepoznavanja važnosti slikanja uz stimulaciju kreativnosti i marljivosti u bolesnice imalo je ključnu ulogu u kontroli bolesti ove iznimne umjetnice. Ono je ujedno i svjedočanstvo visoke razine intuicije i kreativnosti psihijatrijske struke tadašnjeg doba.

Ključne riječi: Marija Novaković, slikarstvo, psihička bolest

Adresa za dopisivanje: danielturudic@gmail.com

SUMMARY

MARIJA NOVAKOVIĆ – INTERACTION BETWEEN DISEASE AND ART CREATIVITY

D. TURUDIĆ and S. SPITZMÜLLER

University of Zagreb, Medical Faculty and ¹Vrapče Clinical Hospital, Zagreb, Croatia

Mental disorders usually rapidly distort creative talent. It is thus unusual that prolonged psychopathology in the affected does not disrupt individual essential art creativity. The artistic creativity of the painter Marija Novaković served to properly maintain her mental stability and control her mental condition. Medical skill and the recognition of the importance of her painting in stimulating creativity and diligence was the key to disease control for this extraordinary artist. This is a testament to a high level of both intuitiveness and creativity in the psychiatric care of that time.

Key words: Marija Novaković, painting, psychiatric disorder